

Bibliai szállóigék, közmondások

*Az aranyborjú imádása,
körültáncolása*

Minden nép, nemzet nyelvében fölfedezhető egy-egy olyan régi irat, vagy okmány, ami "bölcseje" az évszázadokkal későbbi közmondásoknak, szólásoknak. A gyakran használt szállóigék eredetét pedig nem mindig tudjuk pontosan meghatározni, vagy az idők folyamán megváltozott formában, értelmezésben váltak használatossá. Az is előfordul, hogy nem az eredeti idézet hangzik el, s ezért torzul el a használata némely szólásnak (pl.: "Aki nem dolgozik, ne is egyék" - helyesen: *Aki nem akar dolgozni, ne is egyék*).

Magyar nyelvünkben (a már fent idézett mondat is) igen sok közmondás származik a Bibliából. Ezek egyike az a szállóige, mely az aranyborjúval kapcsolatos.

*

Manapság akkor használatos e fogalom, mikor a vagyon utáni sóvárgást, a kincs hatalma előtti hódolást akarjuk kifejezni. De jelölni szokták vele az arany, a gazdagság szeretetét és a pénzsóvárgást is.

A szólás eredete az ószövetségben található meg. Izrael népe Sínai hegyéhez érkezett vándorútján. Itt kapta a szövetség alapokmányát, a tízparancsolatot. Mózes visszament a hegyre és 40 napot töltött el ott. A nép visszavárta vezetőjét, de ő késett. Elhagyatottság, szégyenben hagyottság érzése vett rajtuk erőt. Türelmetlenek és hitetlenek lettek. Mózes testvérehez, Áronhoz fordultak: *"Kelj fel, csinálj nekünk isteneket, kik előttünk járjanak; mert nem tudjuk, mint lőn dolga ama férfiúnak, Mózesnek, aki minket Egyiptom földéből kihozott."*

Az ember, ez a "szüntelenül bálványokat formáló lény", amint elfordul az igaz Istentől, bálványokat keres magának - történelme-

során. Csodálatos élmények, tapasztalatok után a várakozás türelmetlenné teszi őt. Látható istent kíván, aki ott van a szeme előtt, akit kezével tapinthat, ahogy a Bibliában olvassuk: *"hogy járjon előttünk"*.

Gyakran szokták félreérteni ezen a ponton e kifejezést. Ugyanis Izrael népe nem akart az Úrtól elfordulni, nem akart istent "cserélni". Látható, érzékelhető szimbólumot kívánt, legalább egy istenképet. Így a II. parancsolat ellen vétkezett (*"Ne csinálj magadnak faragott képet... ne imádd és*

ne tiszteld azokat"). Látni akarta a Láthatatlant, érinteni akarta a Tapinthatatlant, földi keretek közé akarta szorítani a téren és időn kívülit. Pedig istenképet csinálni egyenlő az Isten meggyalázásával, kicsúfolásával. Ahogy Ézsaiás próféta is mondja: *"És kihez hasonlítjátok Istent és minő képet készíthettek Óróla?"*

Áron megítélése (aki engedett a nép kérésének) kérdéses. Miért nem emlékeztette a népet ígéreteré?? Miért ő adott "ötletet" ahhoz, hogy aranyékszereiket adják az istenszobor elkészítéséhez?? Zsidó teológusok véleménye az, hogy ha nem is mentséget, de magyarázatot lehet találni Áron tettére. A hagyomány szerint a békeszeretet volt természetének legjellemezőbb vonása. Mindig erre törekedett, de miután látta, hogy az ellenállás kilátástalan lenne, enge-

dett a nép követelésének. Talán abban bízott, hogy ékszereiket sajnálják majd feláldozni..., de a nép azonnal engedett.

Az emberi természet évezredek óta semmit sem változott: ma is igaz, ha az ember saját akarata megvalósítására törekszik, képes ezért minden áldozatra. Elfelejt az észérveket, a vagyont, rokoni vagy baráti szálakat: mindent! Gondoljunk csak nagypéntekre, és a történelem számos más eseményére. Ebben csak az a szomorú, hogy a legtöbbször az az elképzelés, vagy akarat, amihez görcsösen ragaszkodunk, helytelen vagy tévútra vezető. Így készül el az aranyborjú szobra. A bika egyiptomi vallási szimbólum volt. Áron oltárt épít elé, aztán kihirdeti, hogy *"holnap az Úrnak ünnepe lesz"*. S az ünnepet másnap megtartják. Kora reggel fölkelve, égőáldozattal, békeáldozattal adóznak. Utána a nép *"leüle enni és inni; azután fölkelének játszani"*. A szimbólum hozta magával a többi bűnt is. "Kiábrázolták Izrael Istenét, ezzel meggyalázták, s innen már csak egy lépés volt, hogy parancsolatát is áthágják. Istentiszteletükbe is bekerült a környező népek pogány kultusza - az ünnepség szexuális kicsapongással ért véget. (A "játszani" szó itt a devajkodást helyettesíti).

Nem akart a nép istent "váltani", de érzékeltetni akarta jelenlétét. Odaadta mindenét Izrael Istenének, de odaadta ékszerét az aranyborjúnak. Ez a történet a türelmetlenségszülte kettéhasadt lelkű nép története. Azé a népé, aki pedig tudta, hogy mindenkinek csak egy út lehetséges. (*Ma is!*)

Lukáts Andrásné